

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра цивільного права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАВОЧИННИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма – Право

Спеціальність – D8 Право

Галузь знань – D Бізнес, адміністрування та право

Затверджено на засіданні кафедри
цивільного права
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Правочини в цивільному праві України
Викладач (-і)	Гейнц Руслана Миколаївна, доцентка, кандидатка юридичних наук, професорка кафедри цивільного права
Контактний телефон викладача	(0342) 596130
Е-mail викладача	ruslana.heints@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/ . Під час вивчення навчальної дисципліни можуть використовуватися можливості платформ Google Classroom, Google Meet та ін.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі здобувачами вищої освіти, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kcp.pnu.edu.ua/informatsiia-shchodo-navchalnoho-protsesu/ . Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, щодо погодження планів та змісту індивідуальних науково-дослідних завдань, здійснення керівництва науковими роботами.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є інститут правочину в цивільному праві, особливості його регулювання та застосування. Під час вивчення освітньої компоненти здобувачі вищої освіти набувають знання про поняття правочину, його ознаки та зміст, умови дійсності, види та форму правочинів, особливості тлумачення та правозастосування інституту правочину в цивільному праві. Програма освітньої компоненти складається із таких змістових модулів: 1. Загальні положення про правочини. 2. Недійсність правочинів. 3. Правова характеристика окремих видів правочинів. В умовах рекодифікації цивільного законодавства посилюється увага теоретиків і практиків до традиційних усталених приватноправових інститутів одним із яких є інститут правочину, який займає провідне місце в системі цивільного права. Розуміння правової природи, особливостей, видового різноманіття правочинів було і продовжує бути актуальним для законодавства та приватноправової науки в усі періоди її розвитку. Під впливом змін в економіці, суспільстві та зміни технологій розширюється сфера застосування правочину та змінюються окремі аспекти механізму правового регулювання інституту правочину. На сьогодні в цивілістиці оновлюється концепція правочину, в межах якої виокремлюють «традиційні правочини» та «ІТ-правочини», сформовані різні підходи до класифікації правочинів, розмежування понять «неукладений», «нечинний», «недійсний», «нікчемний» правочин та встановлення їх правових наслідків тощо. Основними джерелами освітньої компоненти виступають Цивільний кодекс України та інші законодавчі акти, що містять правове регулювання інституту правочину, практика застосування, доктрина цивільного права та судова практика. Вивчення правочину в цивільному праві в таких умовах слугує основою базової підготовки здобувача освіти – юриста, та сприяє формуванню тих компетентностей, які є необхідними для майбутньої професійної діяльності.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів освіти цілісної системи знань про правочин як загальнотеоретичне явище та з'ясування специфіки його застосування у приватноправових відносинах, формування навичок та умінь, спрямованих на вирішення практичних завдань щодо застосування інституту правочину.	

Основними цілями вивчення навчальної дисципліни є набуття здобувачами освіти компетентностей щодо знання та розуміння змісту актів законодавства України, що є джерелами правового регулювання правочину, закріплення необхідних юридичних знань з метою вирішення конкретних питань практичної діяльності внаслідок застосування правочину.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

Здатність застосовувати знання про правочин у практичних ситуаціях.

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями у сфері приватного права.

Спеціальні компетентності:

Здатність застосовувати норми, які регулюють інститут правочину в цивільному праві як галузі права.

Здатність застосовувати правові принципи та доктрини в процесі освоєння правочину як інституту приватного права.

Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції щодо правочину як інституту цивільного права та суміжних категорій.

Здатність до критичного та системного аналізу інституту правочину як базового правового явища цивільного права.

Програмні результати навчання:

Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів про правочин з різних джерел цивільного права, включаючи наукову та професійну літературу, використовувати сучасні методи дослідження.

Давати короткий правовий висновок щодо окремих практичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального права про правочини.

Пояснювати природу і зміст правочину та його сутнісних характеристик як основного правового явища.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	10
семінарські заняття / практичні	6
лабораторні	0
самостійна робота	74

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
3	D8 Право	2	вибіркова

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

Змістовий модуль 1. Загальні положення про правочини

Тема 1. Поняття, ознаки та види правочинів	2	2	6
Тема 2. Форма правочину.	1	–	10

Тема 3. Умови дійсності правочину.		1	–	10
Змістовий модуль 2. Недійсність правочинів				
Тема 4. Недійсні правочини: поняття, види та правові наслідки.		1	1	6
Тема 5. Загальна характеристика нікчемних правочинів.		1	1	6
Тема 6. Оспорювані (заперечні) правочини.		2	–	8
Змістовий модуль 3. Правова характеристика окремих видів правочинів				
Тема 7. Правова природа, особливості та види односторонніх правочинів.		–	–	10
Тема 8. Дво- та багатосторонні правочини (договори).		2	2	8
Тема 9. Електронні правочини.		–	–	10
Разом за семестр		10	6	74
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309. https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf , а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у Навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол №13 від 27 червня 2024 року) https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf			
Вимоги до письмової роботи	Передбачається виконання однієї письмової залікової роботи. Робота виконується на останньому семінарському занятті та охоплює всі змістові модулі. Варіанти завдань, бали за їх виконання, критерії оцінювання розробляються викладачем, який проводить семінарські заняття за погодженням з керівником навчальної дисципліни та затверджуються на засіданні кафедри цивільного права (пп. 3.3.5 МРПОУ). Письмова залікова робота виконується у тестовій формі з використанням технологій дистанційного навчання на платформі https://d-learn.pnu.edu.ua/ . Структура білета – 37 тестових завдань. Максимальна кількість балів за письмову роботу – 75 (пп. 2.7.1 МРПОУ).			
Семінарські заняття	Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що розміщені на сайті кафедри https://kcp.pnu.edu.ua/navchalno-metodychni-materialy/ , а також в системі дистанційного навчання. Максимальна кількість балів за практичні/семінарські заняття – 25 (пп. 2.7.2 МРПОУ). Результати контролю знань здобувачів на семінарських заняттях оцінюються в національній шкалі (2, 3, 4, 5) і заносяться до е-журналу обліку роботи академічної групи (пп. 3.1.1.3 МРПОУ).			
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач у визначені строки та у визначеній формі повинен виконати письмову залікову роботу.			
Підсумковий контроль	Залік. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 25 балів) та балу за залікову роботу (максимально 75 балів). Підсумковий бал становить максимально 100 балів (пп. 2.7 МРПОУ).			

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Зміст питань, форма та структура завдань, інструкції щодо виконання обов'язкової (письмової залікової роботи) та додаткових (письмових завдань за питаннями самостійного опрацювання, письмових експрес-опитувань тощо) письмових робіт визначаються викладачем, що проводить семінарські заняття, за погодженням з викладачем, що проводить лекційні заняття (Розділ 3 МРПОУ). За бажанням (для отримання додаткових балів) здобувачі можуть виконувати індивідуальні завдання (пп. 3.1.4.1-3.1.4.3 МРПОУ). Види, інструкції щодо виконання індивідуальних завдань знаходяться на кафедрі та на сайті кафедри <https://kcp.pnu.edu.ua/navchalno-metodychni-materialy/>.

Академічна доброчесність:

Очікується, що здобувачі будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>, усвідомлюючи наслідки порушення. Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf.

Відвідування занять

Очікується, що всі здобувачі відвідають лекції та семінарські заняття. Відпрацювання пропущених занять не є обов'язковим і проводиться лише за бажанням здобувача.

Неформальна освіта:

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

8. Рекомендована література

1. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003. Офіц. веб-сайт Верхов. Ради України. Законодавство України. [Цивільний кодекс України | від 16.01.2003 № 435-IV](#)
2. Договірне регулювання приватноправових відносин в умовах євроінтеграційних процесів в Україні. Монографія. За заг. ред. академіка НАПрН України О. Д. Крупчана; наук. ред. А. Б. Гриняк. К., 2017. 334 с.
3. Договір як універсальна форма правового регулювання: монографія / за заг ред. проф. В.А.Васильєвої; Івано-Франківськ, 2016. 399 с.
4. Луць В.В., Великанова М.М. Договори в цивільному праві України: навч. посіб. 2-ге вид., доп. і перероб. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 308 с.
5. Нижний А. В., Ходаківський М. П., Юровська Г. В. Визнання правочинів недійсними: основи теорії та судова практика. Посібник для суддів. / А. В. Нижний, М. П. Ходаківський, Г. В. Юровська. / Під редакцією А. В. Нижного. Київ: Алерта, 2020. 234 с https://nsj.gov.ua/files/1586259074Nyzhny_Viznannya_pravochiniv_v2_191209_avt.pdf
6. Односторонні правочини: монографія/ І.В. Спасибо – Фатєєва, С.О. Голотов, О.І. Зозуляк та ін.; за ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2024.
7. Цивільне право України. Загальна частина: підручник. / за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнєцової, Р. А. Майданика 3-тє вид., перероб і допов. К.: Юрінком Інтер, 2010. 976 с.

8. Цивільний кодекс України. Станом на 01 січня 2023 р.: наук.-практ. коментар / за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. Харитонova Є. О., канд. юрид. наук, доц. Калітенко О. М. - Київ : Норма права, 2023. 1424 с.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичному посібнику для семінарських занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

Гейнц Р.М. Правочини в цивільному праві України: *методичні вказівки для підготовки до семінарських занять та самостійної роботи здобувачів другого курсу заочної форми навчання спеціальності 081 «Право»*. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2024. 40 с.
<https://kcp.pnu.edu.ua/navchalno-metodychni-materialy/>.

Викладач: **Руслана ГЕЙНЦ,**
професорка кафедри цивільного права